

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: a dohánypöszökben.

Közgyűlés a vármegyén.

A súlyos politikai helyzet ránehezedik a kedélyekre. Senki se tudja, hogy mit hoz a holnap, nagyobb sötétséget-e vagy némi derengést? Ez a vigasztalan állapot szinte kikövetelte azokat a szép szavakat, a melyeket Széchenyi Viktor gróf főispán ajkairól hallottunk. Valóban méltóak a Széchenyi név örököséhez. Összetartani, nem széthúzást, ellentéteket keresni, hanem egyetértést, a mi erőt ad.

Ez a beszéd képezte az ülés egyik fődekkességét, a másik pedig Hajdu vármegye átirata, a melynek itt is, mint egyebütt, az a komikus sorsa lett, hogy egyhangú elhatározással ajtót mutattak neki. Egy kis nézeteltérés akadt ugyan, a mennyiben az egyik rész finomabban, burkoltabban, a másik határozottabban mutatta az ajtót, de denikve a sorsa mégis az lett, hogy egyhangúlag kitétek a szűrét. Az *állandó választmány* indítványa nem tartotta szerencsésnek *ez idő szerint* a kérdés felvetését és ad acta kívánta tenni és pedig a megokolás szerint azért, mert felekezeti villongásokra szolgáltatni okot, a mi a jelen körülmények között a legnagyobb mértékben káros volna. Pajzs Gyula dr. határozottabb visszautasítást követelt, a mennyiben az *egész mozgalmat jogi és politikai indokból megengedhetőnek nem tartja, ezért Hajduvármegye feliratához nem csatlakozik s erről öliérisíti*. Teljesen korrekt, minden szavában megtámadhatlan, a mely mindenkit kielégíthet, magyarázgatást nem enged és a korrekt katolikus felfogást teljes egészében fedi. Pajzs Gyula drnak tisztelettel megköszönjük ezt az állásfoglalást. Indítványa 43 szóval győzött 42 ellenében. Azonban azt is bátran mondhatjuk, hogy a katolikusokat senki sem vádolhatja, hogy az utóbbi felfogás mellett falankszéként tömörültek. Egy sor vidéki papbizottsági tag megjelent, de Fehérvárról csak ketten tartották szükségessé és indokoltnak az érdeklődést. Világi vezéreink közül pedig alig látunk egynél többet. Így nehéz lesz súlyosabb helyzetben a sikerrel bízattatni magunkat. A tisztviselők közül Schlammdinger Jenő dr., Vértessy József dr., Fiáth György dr. és Meszlenyi László szavaztak Pajzs Gyula dr. indítványa mellett.

A többi a megszokott sablon szerint folyt le. Ellenindítvány nem volt s az állandó választmány jóváhagyó indítványaihoz a közgyűlés mindenütt egyhangúlag hozzájárult.

Részletes tudósításunk a következő:

Széchenyi Viktor gróf főispán 10 órakor megnyitotta az ülést. A közgyűlés bevezetéseként a jelen politikai helyzetet jellemezte, illetőleg

egyetértésre és egymás kölcsönös megbecsülésére buzdította a bizottsági tagokat. A közgyűlés tagjai többször megéjlenétek a főispánt s egyhangúlag, visszavonás nélkül mindenki egyetértett abban, hogy a jelen válságos körülmények között főispánunk szavai a leghelyesebb állásfoglalást jelzik. A főispán beszédje a következő:

Tekintetes közgyűlés!

Mielőtt a mai rendes közgyűlést megnyitom, szükségét érzem annak, hogy ráutaljak azon súlyos, válságos helyzetre, melybe e szegény haza újból jutott.

Nem pártpolitikát akarok én itt csinálni, de a viszonyok alapos mérlegelése után hazafias, mély aggodalmannak óhajtok kifejezést adni, mert a mai válságos helyzetben azt látom, hogy újból magyar készül magyar ellen, újból a pártviszályok rontó kohójába készülünk ugrani akkor, midőn körülöttünk ellenségeink már fenik pusztító fegyvereiket.

Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy radikális és a nép tömegeire kecsegtető csaló jelszavak alapján olyau intézmény létesíthessék: hogy az országban mindazon elem, mely ellensége a magyar állameszmének, egy kalap alá hozassék, és a magyarság uralmának letörésére, talp alá gyűrésére sorakoztassék.

És mi magyarok ahelyett, hogy szerté ez országban a véres kardot körülhordva minden jó hazafit a magyarság védelmére csoportosítanánk — összeveszünk oly harmadrendű kérdések fölött, melyekben nem is a lényegre, csak a megvalósítás időrendjére nézve eltérők nézeteink.

Olyanok vagyunk, mint egy házaspár, mely összevész azon, hogy a rozoga háztetőt javíttassa-e ki előbb és csak aztán a kerítést, vagy megfordítva — s míg ők civakodnak, a gonosz szomszéd fölgyújtja a házukat, melyhez aztán ha leégett, sem háztető, sem kerítés többé nem kell.

Látjuk Ausztriában az erősen előre törtető centralisztikus irányzatot, mely a koronának lehetetlenné akarja tenni, hogy a magyar nemzet követeléseit kielégítse, mely ellenünk tüzeli a nemzetiségeket és azzal, valamint a fölbujtandó alsóbb néprétegek segítségével össze akarja roppantani a magyarság uralmát ez országban.

S ezen fenyegető veszélyek láttára vajjon mit teszünk mi?

Megtesszük elleneinknek azt a sziveséget, hogy hajba készülünk kapni egymás között.

Visszaesünk a magyarok eredendő bünébe: az egyenletlenségbe, a pártosságba, melynek a muhi pusztát, Mohácsot s sok egyéb katasztrófát köszönhetünk.

Bizottsági tag urak! Önöknek mindnyájuknak meg van a kisebb vagy nagyobb befolyási körük! Kérve-kérem önöket, tartsák szem előtt azt, amire rámutattam s törekedjenek kiki befolyása körében odahatni, hogy

ne azt keressük, ami bennünket szétválaszt, de azt, ami tömörít. Mert ugyan a magyar nem bírta 1000 esztendő alatt sem tatár, sem török, sem német tönkre tenni, de féltő, hogy tönkre teszi a magyar!

Szükségét érzem, hogy ezt e helyütt hangoztassam s midőn kérem a Mindenható, hogy e szegény nemzetről a további megpróbáltatások minél messzebb távoztassa — az ülést megnyitom.

Ezután a király nevenapiával kapcsolatban a főispán az egész közgyűlés érzelmeit tolmácsolta. Bécsben egyedül barátunk, egyetlen jó-akarónk a király — mondotta — a Mindenható áldását esdette rája, hogy az Isten áldja meg őt a magyar nemzet javára. (Éljenés.)

Lauschmann Gyula dr. főorvost orvosi működésének 25 éves jubileuma alkalmából meleg szavakkal üdvözölte s tolmácsolta előtte az egész vármegye szerencsekívánatait s kérte, hogy ez az üdvözlés jegyzőkönyvbe is juttatassék. (Leikes éljenés.) Lauschmann Gyula dr. hálaival köszönte meg a főispán megtisztelő szavait. A 25 évet a Gondviselés jószágának tudja be, a kinek hálat ad azért, hogy Fejérvármegye szolgálatában a 25 évből 20-at eltöltött s igéri, hogy minden buzgóságával azon lesz, hogy a nemes vármegye közönségének egészségügyét egész lélekkel szolgálhassa. (Éljenés.)

Az adonyi vasúthoz vezető vasútnak állami kezelésbe való átvételét kéri a közgyűlés. — Az utbiztosok a segédszemélyzet közé tartozván, fizetésük és lakbér illetményük az újabb fizetés-emelkedések arányában nagyobbbitatnak. — Mór község a szénkének elárúsítását szétválasztja a fogyasztási adóhivatal munkakörétől. — A Vereb-Lovasberényi utnak megyei kezelésbe való átvételét ez idő szerint még nem pártolhatja a közgyűlés.

Hajduvármegye átirata megfelelő elbánásban részesült. Balassa Sándor főgyűző az állandó választmány indítványát terjesztette elő, a mely a szekularizáció fölvetését ez idő szerint nem tartja szerencsésnek s azért Hajduvármegye átiratát ad acta téteti. (Felkiáltások: — kérjük az indokolást.) az állandó választmány azért nem tartja szerencsésnek a szekularizáció kérdésének fölvetését, mert az felekezeti villongások fölkelését involválja, a mi hazánk jelenlegi zavaros helyzetében a legnagyobb mértékben káros.

Pajzs Gyula dr. erre a következő beszédet mondotta:

A tárgysorozatnak az a sötét kis zugja, melyben Hajduvármegye átirata — úgy látszik — feltűnés vágya nélkül meghúzódott, megövtá az állandó választmány ülésén a határozati javaslatot a komoly kritikától. Tényleg ez az első tekintetre azt a benyomást kelti, mintha csak Hajduvármegye átiratának zajtalan eltemetését csendes részvétellel és koszorúk mellőzésével célozná. De ha már megtörténik az eset, hogy az ország bármely törvényhatósága egy országos fontosságú kérdésben kikéri véleményünket, akkor tartozunk annyi tekintettel ezen test-

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

Nagy választék ágy- és asztalnemekekben, színes és fehér barchetok stb.

Csendő, szabott árak mellett.

Mai lapunk 6 oldal.

00000553

ver hatóság tekintélye iránt és tartozunk annyi bizalommal a magunk törvényhatóságának politikai érettsége és bölcsessége iránt, hogy nem huzódunk meg egy semmitmondó, kértelmi határozat mögé. Pedig az a határozat, melyet az állandó választmány ajánl, annyira kértelmi, hogy abból mindenki azt olvastatja ki, ami neki jól esik. Az egyik Hajdumegye álláspontjának rideg, sértő visszautasítását, a másik épen ellenkezőleg a felekezeti küzdelemtől való félelem és a mostani politikai viszonyok által korlátozott, erős szekularizációs hajlandóságot, és a harmadik, akikhez szóló is tartozik, a határozati javaslatban a politikai őszinteség hiányában leledző, mindenkinek kedvében járó kompromisszumostörekvés korcszülöttjét látja.

Ha Hajdumegye az ó nagy gonddal készült indítványára azon válaszunkat olvassa, hogy tudomásul vesszük — irattárba helyeztük, ebből kétségtelenül lekiestnylést, bántó ridegséget és visszautasítást fog látni. Egészen más színben tűnik azonban fel a válaszunk, ha azt mondjuk, amit az indoklás is mond, hogy félünk a küzdelemtől, a mostani viszonyokat is kedvezőtleneknek tartjuk és ezért vesszük csak tudomásul. Ez Hajdumegye álláspontjának teljes honorálása jelent, amit sem az állandó választmány, sem a közgyűlés nem akarhatnak.

De helytelen az indoklás más szempontokból is. Tény, hogy az ország sok törvényhatósága az állandó választmány javaslatához hasonló, sőt azzal szövegeket egyező határozatokat hozott, de Fejérmegyének nincs arra szüksége, hogy más törvényhatóság határozatát lemásolja. Ha mi ily kérdésben határozunk, az első amit megkívánhat a vármegye minden polgára és amit megkíván a megye politikai reputációja, hogy azt, a mit határozni jónak látunk, kimondjuk határozottan, nyíltan és őszintén, minden kértelműség nélkül.

Helytelen az a feltevés, hogy a szekularizáció kérdésének felvetése felekezeti küzdelemre vezethető. Hiszen Hajdumegye a kérdést tényleg felvetette — azt az ország összes törvényhatósági ritka egyértelműséggel visszautasították — anélkül, hogy a felekezeti küzdelem kitört volna. Visszautasították azért, mert a magyar ember jogérzete, a magyar ember józan politikai gondolkodása és egy évezredes fejlődésből eredő intézmény iránti indokolt respektusa egyene-

sen kizárják, hogy a szekularizáció kérdése nálunk belátható időn belül egyáltalán napirendre kerülhessen.

Szólok ezen indokokból az állandó választmány javaslatát nem fogadja el, de nem fogadja el azért sem, mert meggyőződése, hogy a vármegye a kérdést másként fogja fel, mint ahogy a határozati javaslat szól.

A kath. egyházi vagyon magánjogi és közjogi természetének megállapítása egy szövevényes tanulmányt igénylő kérdés, melyről köteteket írtak a tudósok. Vannak, kik tudományos szempontból a szekularizációt megengedhetőnek is tartják, de annyi bizonyos, hogyha az elméletnek a gyakorlatban alkalmazásáról van szó nem találkozik józan gondolkozással magyar politikus, ki megengedhetőnek tartaná, hogy egy ezer éves jogállapot bármely tudományos elmélet kedvéért megbolygattassék.

Szólok nem akar a kérdés részletezésébe beocsátkozni, csak annyit kíván megjegyezni, hogy akár magánjoginak, akár közjoginak valljuk a kath. egyház jogcímét az egyházi vagyonra, ez a jogcím ezer éven át alkotmányunkkal együtt fejlődött, erősbödött, azall számtalan vonatkozásban egybe van szöve. Ezen jogcím a magyar nép minden rétegének, sőt minden felekezetének tudatában oly tisztelettel találkozik, hogy azt sem a mai szomorú, sem másféle szerencsés politikai viszonyok közt érinteni, gyengíteni, vagy épenséggel kétségbevonni bizonyára senki sem akarhatja.

Miután a szólok meg van arról győződve, hogy Fejérmegye közönsége is ilykép gondolkozik a kérdéstről, betervezti határozati javaslatát, melynek elfogadását kéri:

Fejér vármegye közönsége a katolikus egyházi vagyon szekularizációját jogi és politikai indokból megengedhetőnek nem tartja, ezért Hajdú vármegye feliratához nem csatlakozik és erről azt értesíti.

Szűts Jenő alispán tiltakozik az ellen mintha az állandó választmányt a bujkálás vádjá érthet. Bocsánatot kér, de az indítvány határozottan kimondja, hogy a fölvetett eszmét károsnak tartja s ezért tételi irattárba, és pedig nem bujkálás. Ezt szükségesnek tartotta megjegyezni, egyébként pedig Pajzs Gyula dr. indítványát elfogadhatónak tartja. (Helyeslés.)

A szavazás megtörténvén, az állandó választmány indítványára 42, Pajzs Gyula dr. indítványára 43 szavazat esett. (Eljenzés.)

Egyéb ügyek.

Nagyvárosi Kisláng-Péterszállás, továbbá Kisláng-Tarnócapsuzta-Cséri pusztá közötti vicinális út készítését elhatározta a közgyűlés. Az ügyhöz Szabó Kálmán (Soponya) szót meleg hangon.

Kisláng községben különféle veszedelmes elemek verődtek össze. A közgyűlés jóváhagyta, hogy a községi bíró ingatlanai közigazgatási költségén biztosítsanak.

A kolozsvári Rátóczi szoborra 100 koronát szavaz meg a közgyűlés. — Csákváron adóügyi, Baracson inokai állás szervezését jóváhagyta a közgyűlés.

A közgyűlés Szűts Jenő alispánnak 1 hónapi, Meszényi Lászlónak pedig tanulmányai miatt 2 hónapi vakációt engedélyezett.

A járási távbeszélőt szűkebb keretben fogják létesíteni. Ha a központot minden községgel külön akarták volna összekötni, ez 100 ezer koronán felül való költségbe került volna. Az újabb terv szerint csak a négy járási központot, Vált, Sárbovárdot, Dunaadonyt és Mór, a melynek költségei 22 ezer koronát emésztenek fel. Erre a mult és idei évben 10—10 ezer kor. költséget vettek fel az utadóalap terhére. Ehhez a négy központhoz 7 kisebb község készített még összeköttetést, a melyek ennek költségei a saját pénztárukból fedezik.

Polgári község kisdodova építésére 6000 kor. kölcsönt vett föl.

Heltay Jenő sárbovárdi főbíró VII. fizetési osztályba lép elő.

Nagyperkátá község 501 kor. költséggel rendezte a Kossuth-szobor környékét.

Vértesbogláron a lelkész és tanító a közgyűléstől kérték, hogy a földek megmunkálását a községgel váltassa meg. A közgyűlés kimondta, hogy a canonica vizitáció megegyezés folytán létrejött határozatát a község csak a maga akaratából változtathatja meg. A tanító munkája megváltását azonban helyesli a közgyűlés.

Etyek község 100 ezer koronát szavazott meg egy új községi iskola építésére (az eddigi kath. iskola ellen az osztályok kevés száma miatt volt kifogás — most azonban épült már a két új osztályt.) A közgyűlés megemissitette a község határozatát, mert a meghívót az anyagilag érdekelt káptalan képviselőjének a gyűlés után kézbesítették.

A közgyűlés 12 órakor ért véget.

Amerika vallásossága.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

A templomoknak azonban nem a szépsége, hanem a száma imponál inkább. Mikor Amerikába indultam, bizony azt hittem, hogy egy-egy város templomait könnyű lesz az újjaimon összeolvasni s most azt mondom, hogy akárhány utcát találtam, — nem is hosszú utcát értek, — amelyben tiznél több templom volt.

Bostonban 100 év előtt nem akarták beereszteni a katolikusokat, ma ök, — mint a bostoni érsek mondotta, otthon vannak és vezetnek. Clevelandban 60 évvel ezelőtt tették le az első kath. templom alapkövét, ma — nem számítva a kolostorokat és zárdaikat — 60 plebánia van. Buffalóban 70 év alatt 60-nál több kath. templom épült. Megjegyzem, hogy Clevelandnak fél millió s Buffalónak 400 ezerre tehető a lakossága. Chicagónak, a mely rövid idő alatt a világ legkatolikusabb városa lesz, csupán lengyel temploma és plebániája 25 van. A kath. plebániák száma 175, de némelyikhez 3—4 kápolna is tartozik. New-York az a város, a mely a világon ez időszerint a legtöbb katolikust számlálja, a legutóbbi népszámlálás szerint 1 millió 200 ezeret. Ezt a pár várost azonban csak példának vettem

ki a többi közül. A mit bennük látunk, ugyanaz ismétlődik a többi kisebb-nagyobb városokban. Perth-Amboyban, a mely nem nagyobb Székesfehérvárnál, legalább 30 templom van. Az ajrisokon kívül tótok, lengyelek, németek, olaszok, magyarok, a latin és görög szertartású róm. katolikusok, valamennyi külön templomban dicseri az Uratsa vasárnapi nagy eszbenben élénkben cseng-bong a harangok szava, mint akárhány őrségi vallásos európai város falai között. Ugyanez áll természetesen a protestáns templomokra is.

Az igaz, hogy akárhány templom csak fából épült s annyi még rajta az adósság, hogy háromnegyed része a levegőben lóg. De az előbbi Amerikában megszokott dolog, hiszen a házak nagy része is fából épült, adósság miatt pedig a mint Európában nem, úgy Amerikában sem szokták ellicitálni a templomokat.

Még érdekesebb dolog, ha meggondoljuk, hogy a hívek mekkora áldozatot hoznak templomaikért. Amerikában nem jótékony földesurak, nemesszivű grófok, püspökök vagy patronus város építik meg a templomokat, hanem az egyszerű hívek adományaiból kerül ki. Minden család fizeti havonként az egy dollár egyházi adóját (5 kor.) az egyes ember 50 centet. Ez azonban az adakozásnak csak az egyik része. A másik a templomajtóban történik. A ki vasár-

nap misére megy, megfizeti a templomajtóban legalább a maga 5 centjét, (nagy templomokban többet,) — ez körülbelül kötelező, aztán jönnek a különböző perselyezések, a melyeknél mindenütt a legtekintélyesebb polgárok állanak őrt s gyengéd szóval figyelmeztetik hitfeleiket az adomány nagyságára. Ehhez járul azonkívül a különböző stóla-fizetés, a mely szintén jelentősen nagyobb az ó hazainál.

Ne higgye azonban senki, hogy mindezt keserűséggel teszi a hívő. Nem. A vallásosság náluk is lelki szükséglet s ök maguk akarják mindezt. Tudják, hogy Amerikában semmit nem adnak ingyen, tehát a templom ékességeit sem. Mindenki büszke a maga templomára és sokszor bámulatos áldozatkészséget fejtenek ki egyesek, hogy templomukat minél díszesebbé tegyék. A templomokban mindenkinek ülőhelye van s a templomokat mindenütt fűtik. Az amerikai megköveteli magának a kényelmet, ha már áldozatot hozott.

Érdekes jelenség pl. az is, hogy a lelkészek lakásait maguk a hívek mindennel ellátják, az elegáns butoroktól kezdve a legutolsó törölrüháig. A lelkész csak a ruháit és könyveit hozza s elfoglalja a püspök által neki kijelölt területet.

(Folyt. köv.)

UJDONSÁGOK.

A Fejérmegyei Napló előfizetőihez.

A Fejérmegyei Napló ez évben az utolsó övnyegyedhez ért. Becsületes irányzatának, a keresztény Magyarország szolgálatának munkáját rója. Az hisszük, hogy megtettük kötelességünket s ezért fordulunk most előfizetőinkhez, hogy bennünket az előfizetési összegek beküldésével támogatni, illetőleg a lap fennállását lehetővé tenni sziveskedjenek.

A Fejérmegyei Napló előfizetési ára:

egy negyed évre 3 kor.
fél évre 6 kor.
egy évre 12 kor.

Különösen kérjük azon előfizetőinket, a kik az összeggel hátralekban vannak, sziveskedjenek azt mielőbb hozzánk juttatni, mert a lap sokoldalú s folyton emelkedő kiadásai szükségessé teszik, hogy a kiadóhivatal követelése befolyjanak. A vidéki lapoknál nem lévén szokásban az előfizetés lejárásának jelzése, mi se szoktuk jelezni, de

a mai számunk címszavagján fel-tüntettük, hogy az előfizetéssel 1909. dec. végéig kik vannak hátralekban

kérjük ennek megnevezését és az előfizetési összeg beküldését.

Egy másik kéréssel lapunk szerkesztője fordul olvasóinkhoz. Sokan érdeklődtek amerikai utja iránt. Az egész ut leírása

Tul az Oceánon

címmel körülbelül október végén jelenik meg kötetben.

A könyvet csinos képek bőven fogják díszíteni. Azok, a kik vidékről óhajtanak megrendelni, költséget és fáradságot takarítanak meg, ha a mostani előfizetési összeggel együtt küldik be. Ára 2 korona lesz.

A Fejérmegyei Napló szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **A király nevenapja** a szokott ünnepeké között folyt le. A székesegyházban *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök ünnepi misét celebrált, a melyen a katonai és polgári hatóságok jelentek meg. Sajnálattal jegyezzük meg, hogy a megyei hatóságok — mindenesetre a tegnapi közgyűlés miatt, az ünnepi istentiszteleten nem vettek részt.

— **Kinevezés.** Ófelsége a király *Dampf* Henrik honvédezredes, zászlóaj parancsnokot vezérőrnagyá léptette elő tábornoki rangban. A jeles katona kinevezésében méltó embert ért a legfelsőbb kitüntetés.

— **Kitüntetés.** *Eszterházy* Miklós herceg magas kitüntetésben részesítette a fejérmegyei papság egyik legkiválóbb, a kath. ügyek terén egyik legélénkebb szerepet vivő tagját, *Szentiványi* Károlyt. Kinevezte őt a rátóti prépostságra, a mely azok közé az egyházi állások közé tartozik, a melyekhez a címen kívül javadalom is járul. Szentiványi Károlyban a munka embere részesült elismerésben, a ki ifjúságától kezdve nem elégedett meg azáltal, hogy a szorosan rája háramló kötelességeknél álljon helyt, hanem szomjuhozó lélekkel ragadott meg minden al-

kalmat arra, hogy az élni, működni, hatni kívánó katolicizmus munkájából országnak részét kérjen magának. Magasan szárnyaló, termékeny költői tehetség, a ki e mellett a legegyszerűbb lélek hangján is tud játszani. Beszédeinek szépsége és hatása riiktítja pártját. Mint papnövendék magasan emelkedett ki társai között, aztán a szövetkezeti ügy szép eredményeket produkáló munkása lett. Sokáig egyik főfőrsége volt a Fejérmegyei Naplónak, a bódajki plebánián szinte korszákot alkotó munkásságot fejtett ki, majd Budapestre került s a kath. Egyesületek országos szövetségének lett ezerkezü és nagyszívu mozgótagja. Sokat dolgozott az Uj Lapnak, most a kath. háziaszónyok lapjánál és egyesületénél fejt ki áldásos munkáját. A mi meggyéne volt, itt született Nagyperkátán, itt élte át életének nagy részét s mi büszkén valljuk őt továbbra is a miénknek. Kiváló elismeréssel Eszterházy Miklós hercegnek adózunk, a ki közölcletünk ezen önzetlen s nagyszívu harcosát az ő emelkedett fellegása szerint ily módon honorálni tudja. Öszinte szívvel és egész ragaszkodással gratulálunk a mi Szentiványi Károlyunknak!

— **Lauschmann Gyula dr. ünneplése.** Meglepetéssel hallottuk azt a kedves ünneplést, a melyet a székesfehérvári és fejérmegyei orvosok kedves és mindnyájuk büszkeségét képező kartársuknak Lauschmann Gyula dr. vármegyei t. főorvosnak készítettek. A mint hallottuk, maga az ünnepelt tiltakozott ellene főként, hogy az ünneplés a legszűkebb kereteket túllépje. Ha a város közönsége előbb szerez tudomást róla, bizony bátran merjünk mondani, hogy nem menekült volna meg a képzeltet legszűkebb keret minden örömeitől, így azonban a külső fényt, a nagy ünnepet a legszorosabban vett jóbarátok falansza váltotta fel, a kik azonban mégis megmutatták, hogy mennyire népszerű ember közöttük Lauschmann Gyula dr., mily bensőséggel s mily őszinteséggel tudják ünnepelni azt a férfit, a ki mindannyiunknak büszkesége. Az estély a megyei orvosszövetség gyűlésének függő léteül este a Magyar Király földszinti éttermében folyt le. A dícek hosszú sorozatát Pataki Armin dr., mint a szövetség elnöke nyitotta meg, mély szeretettel ünnepelvén Lauschmann Gyula drt, Bierbauer Viktor dr. költői szépségekben gazdag beszéddel köszöntötte az ünnepelet s különösen annak nejét és családját éltette, majd Varga István dr. a körorvosok nevében, Keczan Livius dr., Szauer György a járárorvosok nevében dr., Kovács A. Sándor és Bilkei Ferenc mondottak felköszöntőt, a kik közül az utóbbi Lauschmann doktorban a kiváló író a megyei és városi élet avatott krónikását s a közélet fíradhatlan tevékenységű munkáját éltette. Lauschmann Gyula dr. klaszikus szépségekben gazdag beszédben köszönte meg jóbarátainak és kartársainak ünneplését, a melyre — a mint tudjuk — nem szükséges igérnie, hogy mindenkor méltó volt és lesz — Azután Bierbauer Viktor dr. a nagyszámu üdvözlő sürgönyöket olvasta fel, a melyek az ország és megye különböző részeiből érkeztek.

Jelen voltak: Bierbauer Viktor dr. nevével, Bilkei Ferenc, Bruck Henrik dr. (Nagyperkátán), Dubasievits Jenő dr. (Vál), Fancsali József dr. ezredorvos, Friss Adolf dr. nevével, Gábler József dr. (Nagyperkátán), Hercz Oszkár dr. nevével, Huszár Adolf dr., Juhász Árpád főhadnagy nevével, Karnik József dr. nevével, Keczan Livius dr., Kovács A. Sándor, Lauschmann Gyula dr. nevével, Lehoczky Imre dr. nevével és leányai: Mariskával és Viktusával (Nagyláng), E. Lukács Lajos, Magyar József dr. nevével (Kálóz), Mészöly József dr., Molnár József dr., T. Nagy József, Eszterreicher Gyula dr. (Sárbogárd), Pataki Armin dr. nevével, Radnai Samu dr. (Polgárdi), Réthy József dr. törzsorvos, Riffer Géza dr. nevével, Spáth Henrik dr. nevével (Kápolnánysyék), Spitzer

Adolf dr. (Aba), Szabó Elemér dr. ezredorvos, Szigeti Lajos dr. nevével, Varga István dr. nevével (Martonvásár), Vértessy Géza dr., Vész Ignác dr. nevével (Sárkeresztúr). A társaság Csányi Pista dr. kedvrederítő nótái mellett a hajnali órákig együtt maradt. Hogy a táncszínter nem hiányzott egészen természetesen látszik, mikor annyi szép hölgy tartította a kedves társaságot.

— **A Szabadságszobor leleplezésének ünnepéje** holnap d. u. lesz, a mikor a város közönsége fél 3 órakor a városházáról a szobor elé vonul.

— **Felhívás!** Székesfehérvár szab. kir. város közönsége folyó hó 6-án a vértanuk emlékére ünnepélyt rendez, melyen egyszermind az Erzsébet ligetben levő emlékoszlopot díszítő „Turul” szoborművet leleplezi. A rendező bizottság meghívása folytán az emlékünnepen körünk is részt vesz, ez okból elnök urunk Ó Méltóságának megbízásából bátorlodom a kör t. tagjait ezennel megkérni, hogy az ünnepélyen való részvétel végett folyó hó 6-án d. u. 2 órakor a kör helyiségében gyűlekezni sziveskedjenek, honnan testületilek vonulunk a Városház-terre és csatlakozunk az ünnepelő közönséghez. Kívánatos, hogy a tagok minél számosabban jelenjenek meg, hogy ekként az ünnepélyen való megjelenésünk és a kör koszorújának az emlékművön való elhelyezése a kör méltóságának megfelelő alakban történjék. Ünnepi mise az nap 10 órakor a székesegyházban. Elnöki megbízásból: Vértessy igazgató.

A székesfehérvári iparosok a szabadság emlékmű leleplezésén testületilek fognak részt venni és koszorut helyeznek a szoborra. Az ipartestület előjárósága felhívja a testület tagjait, hogy minél számosabban jelenjenek meg az ünnepségen. Gyűlekezés okt. 6-án d. u. fél 2 órakor az ipartestület helyiségében, honnét a menethez csatlakozva zászló alatt vonulnak ki az emlékműhöz.

A rendezőség tisztelettel kéri városunk lakóit, hogy házaikat zászlókkal felkésítenni sziveskedjenek.

— **A város kölcsöne.** Ma délután a rendkívüli közgyűlés megszavazta az 1 millió 200 ezer kor. kölcsönt, a melyet az Első Hazai Takarékpénztárnál fog felvenni 96 % árfolyammal 5/35 % mellett 50 évi törlesztésre. A takarékpénztár kikötött 3 % storno díjat, a mely azonban a konvertálás esetén, ha a konvertálás ugyanazon pénzügyintézménél történik, nem fizetetik. A közgyűlés Steiner Jákó dr. felszólalása és Saára Gyula dr. válasza után egyhangulag elfogadta a tanács indítványát.

A felveendő kölcsönből 48 ezer korona az árfolyam vesztettség és 32 ezer 100 kor. a kamat, így a város 1 millió 119 ezer 100 kor. kap.

Ebből a következő kiadásokat fedezi:

1. Bélyegekre 3.750 —
2. Közjegyzői díj 160 —
3. Pénzügyi épületre 205.268 09
4. Posta épületre 102.010 51
5. Pótraktárra 78.531 12
6. Rétöntözésre 12.210 —
7. Vízvezetékre 21.632 23
8. A beruházásokra fordított függő kölcsönök időközi kamatai 38.112 77
9. Kossuth-utca rendezése 18.275 73
10. Árpádfürdő telep vételára 7.318 52
11. A beruházásokra 97.000 —
12. Gazd. ism. iskolára 5.082 88
13. Ipariskolára 138.000 —
14. Deák Ferenc-utcai iskolára 150.000 —
15. Sertésszurósziókra 200.000 —
16. Tóth Ferenc-félekavicsbánya 2.400 —
17. Hatósági huszár 4.000 —
18. Boncoló és ravataló helyiségre 4.000 —
19. Merán féle bánya 50.000 —
20. Gyalogsági laktanyában kocsiszin 2.809 09
21. Mozgó konyhák a honvédség részére 1.500 —
22. Várköri Csatorna beoltására szükséges 90.000 kor. ből itt kiadást tehető csak 78.490 05

Összesen 1,119.900 —

— **Hítelszövetkezeti tagok**! Fa kapható minden szerdán és szombaton, I. rendű poroszszénre, okt., nov., decemberi szállításra lehet jelentkezni október 1-ig Távirdu-u. 6. alatt.

— **Sport.** A budapesti nemzetközi atletikai versenyen, melyen magyar, német, angol és dél-afrikai atleták vettek részt, a Sz. T. C.-t Lichtnec kert László jeles athleták képviselte. Tekintve, hogy a versenyen a legkiválóbb atleták vettek részt, ismét igen szép eredményt ért el. Távirdu-u. 6. méterrel, magasugrásban 170 cm.-rel 3-ik lett.

— **Felhőszakadás, jégvihar.** Vasárnap délen szinte váratlanul hatalmas felhőszakadás zuhant Fehérvár nyakába. Egy-két összegubalyodott felhő oly elemi erővel öntötte ki egész tartalmát, hogy az utcákon valóságos tengerek keletkeztek a lefolyói nem tudó esőzuhatag nyomán. Aztán megkezdődött a jégeső és október 3-dikának dicsőségére oly kopogósan kirakta a maga jókedve szerint, hogy az emberek nem győzték a szilaj szeszélyét eléggé csodálni. A szőlőhegyen a most szüretelők nagy örömeire jég nem esett ugyan, hanem a szakadó esőben nekik is bőven volt részük. Sokan persze nem is nagyon bánták, mert az általános tapasztalat szerint az idén épen egy harmadát szürik el a tavalyi termésnek. Ha tehát must nem is akad, de az esőle mégis csak szaporítani fogja a kádad tartalmát.

— **Mentők munkája.** Kimutatás a mentők szeptember havi működéséről: Első segítséget nyújtott 86 alkalommal a következő eseteknél: Sérülések 75, belső bajok 9, egyéb bajok 1, öngyilkosság 1. Ezenkívül igénybe vettek 20 esetben és pedig: Betegek szállítása 8, Elmebetegek szállítása 4, vaklármá 2, Hullá szállítás 6. Mozgó-órság 5 esetben: Tüzesetnél 1, egyéb helyütt 3, tanóra 1. 1909 évi szeptember havi összműködés 111 esetben. Az 1909 évben 1346 esetben; főmunkálása (1898) óta 7350 esetben működtek közre.

Szépirodalmi és divatlapok bármely nyelven eredeti árakon kaphatók, Klöcker Péter cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Székesfehérvárott.

— **A konviktus kára.** Ez alkalommal nem a fehérvári konviktusról van szó, hanem a boldog budapestiről, amely immár jelentős ingatlanokkal is rendelkezik. Amióta pedig Berger Ev. János a szépművelő egyetemi tanár 40 hold földjét rája hagyta, amelynek 1/3-át a Svábhegyen legalább 20—30 koromát megér s mivel ennek az alapján legalább is félmillió kor. boldog ura, azóta a budapesti Szent Imre konviktus talán nem is érzi meg azt a kárt, amelyet a napokban tétényi birtokán szenvedett, hol az összehalmozott kukoricaszár meggyuladt és hatalmas füsttel égett, mire azonban a környékbeli tűzoltók megérkeztek, már dolguk sem akadt.

— **Szüreti multság.** A felsővárosi kath. kör dalárdájának szüreti-multsága, melyet a legényegylet helyiségeiben tartott, igen jól sikerült. Nem volt ugyan zsufoltság, de annál pompásabb volt a hangulat. A felülhözteknek, főleg Kammei József felv. kántornak, a dalárda kedvelt vezetőjének, ki a multság sikeréért annyit fáradozott, ezután mond köszönetet a rendezőség.

— **Az ujbór.** Ha nem is elsőrendű minőségű, ha nyomába se léphet a tavalyinak, szesz azért van benne bőven. Szegény öreg Bárányos János ott a másvilágon tanúságot tehet már róla. Pénteken kiment az aicsuthi szőlőjébe — 75 éves embernek fajú helyen csak ez már a földi vigasztalása — odaállt a pincésipba, nézett lefelé és nyelt igen nagyokat. Mikor aztán ezt a száraz nyelést megunt, azt gondolta, hogy ott lenn különb cseppek is akadnának, a melyekkel azt a száraz kutat, a mely az ő gégejének a csapja, megnevesíteni lehetne. Megpróbálta és belétörött a bicskéja. A szénsav megölte, halva húzták ki a pincéből.

Takaréktüzhely különlegesek, valódi dr. Meidinger kályhák, vas- és rézbutorók, gyermekágyak és kocsik nagy választékban. Márkus Simon Fia lakatosnál Jókai-utca 16.

— **Betörés.** Folyó hó 3-án délután jelenték a rendőrségnek, hogy Wolkenstein Regina Kigyó-köz 2 sz. szatározületébe ismeretlen tettes behatolt, az üzletben nyitva levő pénzeszűkben tartott ridikülből 90 koronát s az állványokról nagyobb mennyiségű szivart és cigarettát ellopt. A rendőrség a nyomozást megejtette s megállapította, hogy a tolvaj nem más mint Wollner Antalné Kigyó-köz 2 szám alatti lakos cseléde Sógorka Zsófi, ennek látogatába jött bátyja Sógorka Mihály rétipusztai lakos és Leiner József Szömörce utca 20 sz. alatti lakos napszámos, mert a lopás idejében más a lakáson s az üzlet-helyiség közelében nem tartózkodott. Az ellopt dolgokat is megtalálta a rendőrség a pénz kivételével. Sógorka Zsófi az üzletajtót úgy nyitotta ki, hogy míg az asszony hazulról távol volt, idegen kulccsal kinyitotta az üzletajtó zárját, az üzletbe ment s midőn már mindent magához vett, az üzletből kijött s az ajtót maga után bezárta. Az ellopt tárgyak értéke 98 korona. A rendőrség Sógorka Zsófit és Leiner Józsefet letartóztatta.

— **Egy asszony, meg egy ember.** Tárnocki esemény. Erklits Vince és Kis Mária összeveszték és összeverekedtek. Kis Mária húzta a rövidebbet, annak megboszulására a legényfia István Erklitset sulyosan összeszedáldta.

— **Főlebbviteli tárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél 1909. évi október hónap megtartandó büntető felebbviteli tárgyalásokról. Október 7 én ifj. Majer Ferenc suly. t. sértés. véts. — Merkát György becs. sértés. — Rafáel H. Károly lopás véts. — Kőszegi József lopás véts. — Barna József ingó vagy rongálás. — Csuti István és tsa könyvü testisértés. — Tiringer Lajos rágalm. László Fülöp né becs. sértés. 14-én Bakl Pálné rágalm. vét. — Bandl Ferenc s neje becs. sértés. — Borján József suly. testisértés véts. — Szabó János és neje k. t. sértés véts. — Korári József s 3 tsa suly. t. sértés véts. — özv. Tujner Ferencné lopás véts. — Pénzes János becs. sértés. — Polcer Anna és tsa. sulyos testisértés véts. — Czák Lajos sik-kasztás. 21-én Pigler Márton sulyos testisértés véts. — Henk Péter sulyos testisértés véts. — Farkas Ignác lopás vétsége. — Sárközi Adolf hat. előtti rágalm. — özv. Weisz Vilmosné csalás vétsége. — Boros József s 2 tsa sulyos testisértés véts. — Kubik Mihály lopás vétsége. — Ács Ferenc hat. előtti rágalmazás. 28-án. Kimiti Istvánné becs. sért. — Karácsonyi István és 2 tsa becs. sért. — Polacsek Salamonné becs. sért. — Sütő János k. testisértés. — Scheibl Ferenc testisértés. — Németh József ingó vagy rongáló. — özv. Schöber Antalné becs. sért.

VIDA ELEK kárpitos és díszítő, Székesfehérvár, Megyeház épülete. Teljes felölöség mellett csakis elsőrendű munkák.

— **Rövid hírek.**

A legények. Budai János, Budai József és Hári János inotai legényekről nem mondunk újat, ha jelezük, hogy a korcsmában összeverekedtek. Még pedig magát a korcsmárost, Nyuli Józsefet verték el amugy istenigazába. Közben azonban fordult a kocka: Nyuli néhány hivet fogott s viszont úgy eldöngötték a rakoncátlan-kodó legényeket, hogy sulyos testi sértést állapított meg rajtuk a dologról értesült a csendőrség.

Tűz. volt tegnap déltáján városunkban. Szerencse, hogy csak kisebb terjedelmű és kevésbé veszedelmes. Még eddig ismeretlen okból elégett Fister József (Alsókirálysor) szalmakazalja. A kár megtérül. A tűzoltói kirendeltség azonnal eloltotta a tüzet.

Vorheny lépést fel Sárszentmihály községben. Az iskolát bezáratta az alispán.

Az asszony védelme. Hell Antalné verebi asszony gombát szedett az erdőben. Az erdőőr megfogta és zálogot vett tőle. Erre Hellné ura az asszony védelmére vasuti olomsulyt vett kézhez és azzal úgy kupán legyintette a feleségét bántalmazó őrt, hogy sulyos sebesülést szenvedett.

Az ercsii vásár. Ercsiben a mult hétfőn vásár volt. Minket azonban közelebből egyik epizódja érdekel csak: Tatai József iváncsai lakos Nemes József ercsii cipész kiállított cipőkészletéből 3 párt elemelt. A csendőrök rajtacsípték.

Móri vívás. Kaucz József és Haraszta János 13 éves Móri fiuk összeverekedtek s eközben Haraszta revolverrel megölte Kaucz pájtását, aki sulyos sérülést szenvedett a jobb karján. Persze az esetet kapcsolatban elhagyhatónak véljük a móri erkölcsökről való elmélkedést.

— **Táncoktatás jelentés.** Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy a volt kereskedelmi iskola helyiségének torna termében, (Kossuth utca) állandó táncanfolyamot nyitottam. Első táncciklus október hó 2-án kezdődik. Iskolámban Gentry bostont is tanítok. Különórak egész nap vehető. Diákok részére a táncoktatás délután 5—7-ig, felnőttek részére este 8—10 óráig. Beiratkozni lehet lakásomon Bástya-u. 10, I. emelet és Krausz Verona dohánytözsdejében. A n. é. közönség évek hosszú során át előnyösen ismeri működésemet, ezuttal is kérem b. pártfogását. — Tisztelettel Bauer Antal.

Piaci árak:

Buza	27.20	26.90 K
Rozs	18—	17.90 K
Árpa	14.80	13.70 K
Zab	15—	14.80 K
Tengeri	16.60	K
Bab	19—	K
Burgonya	6—	K
Széna	8.20	5.80 K
Szalma	6—	K
Marhahus	1.20	K
Zsir	1.80	K
Cukor	0.80	K
Bor (1 hl.)	36.00	K

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szegény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,

Ferenc József-kabát,

köpenyek (havelok)

börkabátok, utazó bundák,

raglán-felöltök, kabátok.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen és bérlem. kapható a **szabd. hattuyugyogyszer-tár által Majna-Frankfurt.**